

Креативна работилница за изработка на сликовници со математички теми- наставници и родители

Прирачник за обучувачи

ноември 2016

Со читање до лидерство

Дневен ред

Времетраење: 20 минути	Сесија 1 Вовед Активност за загревање
Времетраење: 40 минути	Сесија 2 Чекор по чекор до добра сликовница <i>Кафе пауза (15 минути)</i>
Времетраење: 90 минути	Сесија 3 Изработка на сликовници во групи
Времетраење: 20 минути	Сесија 4 Совети за читање со детето
Времетраење: 10 минути	Сесија 5 Заклучок и евалуација

Со читање до лидерство

Сесија 1

Вовед

Цел	Да се запознаат учесниците со обучувачот, со другите учесници, дневниот ред, проектните цели, целите на обуката и да се создаде работна атмосфера
------------	---

Чекори	Времетраење
1. Вовед- проектни цели и цели на обуката, дневен ред	5'
2. Вежба за загревање - Приказни	15'
Вкупно времетраење:	20'

Ресурси	<ul style="list-style-type: none"> Лап-топ, проектор, флипчарт хартија, ливчиња за пополнување имиња
----------------	---

Со читање до лидерство

1. Вовед:

10 минути

Обучувачот ги поздравува учесниците, накратко се претставува (доколку има учесници со кои не се познава) и ги потсетува на целите на проектот и целите на обуката.

Цели на проектот: Проектот на УСАИД „Со читање до лидерство“ ќе придонесе за подобрување на јазичните и математичките вештини кај учениците од почетните одделенија, зајакнување на педагошките вештини на наставниците, особено вештините за формативно оценување и процена на нивото на јазична и математичка писменост кај учениците, и подигање на свеста кај целата заедница за важноста од јазична и математичка писменост во интелектуалниот развој на децата.

Проектот „Со читање до лидерство“ нуди иновативни и креативни пристапи и активности, како што се: *Караван на букви и броеви*, *Библиотека на тркала* и *Дигиталната библиотека* со соодветни материјали за учење. За првпат во државата се применуваат инструменти за мерење на јазична и математичка писменост, ЕГРА и ЕГМА, со што ќе се обезбедат резултати кои ќе дадат јасна слика за постигањата на учениците по мајчин јазик и математика и ќе поттикнат дијалог за унапредување на воспитно - образовната работа во училиштата.

Проектот се реализира преку следните 5 компоненти:

- Компонента 1: Процена на јазична и математичка писменост
- Компонента 2: Професионален развој
- Компонента 3: Заедници за учење
- Компонента 4: Дигитални ресурси за учење
- Компонента 5: Вклучување на семејствата и заедницата

(компонентите ќе бидат претставени на слајд, каде што ќе биде претставено како се меѓусебно поврзани и како се дополнуваат).

Цели на работилницата:

Наставниците и родителите да се запознаат со важноста на читањето со децата од најмала возраст и да им се понудат креативни техники и принципи за изработка на сликовници на математички теми и мотиви, кои можат да се применат во училищата и домот со цел:

- негување на љубов кон книгата и читањето;
- развој на креативност, подобрување на вештините за читање и пишување, како и поттикнување на читање со разбирање;
- подучување математика на интересен и креативен начин;

Со читање до лидерство

- збогатување на изборот на детска литература во училищата и домот, на теми по избор на децата, родителите и наставниците;
- заедничка работа на наставниците и родителите со цел создавање на атмосфера на соработка;
- јакнење на социо-емоционалната врска помеѓу децата и возрасните преку заедничка изработка на сликовници.

Дополнителна цел е техниките и знаењата кои учесниците ќе ги усвојат на оваа обука да ги пренесат на останатите. Ова особено се однесува на наставниците кои ќе бидат присутни на обуката - тие треба стекнатите знаења и техники да ги споделат со останатите родители на учениците од нивното одделение, во форма кои тие ќе ја идентификуваат како најповолна во својот контекст: родителска средба, организирана работилница (во која ќе ги вклучат и учениците), индивидуални средби, или писмена/ електронска комуникација.

Исто така, важно е да се нагласи дека учениците не се вклучени во оваа работилница од две причини: 1) да не се преоптоваруваат со теоретскиот дел од работилницата каде се разработуваат критериумите за добра сликовница, и 2) да има простор да се вклучат што поголем број наставници и родители кои понатаму би ги спровеле овие техники и би организирале вакви или слични работилници со децата во училища и/или дома.

2. Вежба за загревање - Приказни

15 минути

На самиот почеток пред да се започне со активностите, обучувачот ги запознава учесниците со потребата од заеднички правила на однесување кои би требало да се почитуваат за време на обуката. Првото правило го запишува обучувачот, а потоа бара учесниците да предложат правила кои сметаат дека е важно да се почитуваат за време на обуката. Ги запишуваат на флипчарт кој го поставуваат на видно место.

Можни правила

- *Учествувајте активно*
- *Слушајте и поставувајте прашања*
- *Дозволете им и на другите да учествуваат*
- *Да се почнува и завршува на време*
- *Да се исклучат мобилните телефони за време на обуката*

Се започнува со активноста за загревање. Обучувачот ги повикува половина од учесниците да ги напишат своите имиња на мали ливчиња кои ќе им ги подели и ги ставаат во сад/торба кај обучувачот. Потоа другата половина од

Со читање до лидерство

учесниците кои не ги запишаа имињата, треба да извечат по едно име за да се направат парови. Во парови учесниците се запознаваат и треба да одберат по свој избор и да одговорат на едно од трите прашања/ задачи кои ќе бидат запишани на слајд од презентацијата:

- Одберете некоја позната кратка приказна за деца (сликовница, сказна) и измислете различен крај за истата
- Одберете некоја позната кратка приказна за деца (сликовница, сказна) и истата раскажете ја со различен (од ваша страна измислен) главен лик
- Која е ваша омилена приказна од детството? Зошто?

За време на запознавањето, учесниците слободно можат да се движат низ просторијата.

По завршување на разговорот во парови, дел од паровите учесници (не повеќе од 3) пред целата група презентираат за што разговарале.

Потоа следува евалуација на играта со следните прашања:

- Како ви се допадна играта?
- Како можете да ја примените во работата со децата?

Целта на активноста за загревање е учесниците да се опуштат, да се запознаат меѓусебно и да се создаде пријатна атмосфера за работа.

3. Преглед на дневниот ред

Обучувачот накратко ги запознава учесниците со дневниот ред, сесија по сесија, со времето планирано за паузата за кафе и кога е планирано да заврши работилницата.

Важно е да им се нагласи на учесниците дека реална придобивка од оваа работилница за наставниците и родителите е што заеднички ќе го поминат денот учејќи на искусствен начин нови техники за изработка и читање сликовници кои би можеле да ги применат во секојдневниот живот со децата.

Напомена за обучувачите:

- обучувачот треба да им објасни на учесниците дека сите техники со кои ќе се запознаат денес можат да се адаптираат и за користење во училишната и за споделување со семејствата за нивно вклучување во процесот на јазичното и математичкото описменување. За понатамошни потреби, наставниците и родителите можат да ги адаптираат техниките и активностите со различни материјали, во зависност од она што го имаат достапно. На пример, наместо волница за поврзување на страниците од

Со читање до лидерство

сликовницата, можат да користат коноп, наместо колаж хартија можат да користат стари весници итн.

- на паузата меѓу сесија 2 и 3, обучувачот треба сам или со помош од некој од групата да ги намести масите соодветно за групната работа за секоја сесија (доколку не се така наместени претходно) - ќе се работи во мешани групи (наставници-родители), а во зависност од вкупниот број на учесници ќе се определи бројот на групите.

Исто така обучувачот треба да нагласи дека начинот на размислување кој се бара од учесниците на оваа обука е двоен: тие треба самите да ги искушат активностите/техниките, но и да размислуваат за тоа како истите можат да се модифицираат и/или усложнат за повисоки нивоа на размислување, за усвојување на содржини од други наставни предмети и за работа со децата дома.

Обучувачот напоменува дека вклучувањето на семејството во наставните и воннаставните активности на училиштето е и еден од најновите приоритети на Министерството за образование и наука на Р.М., за што по пристигнатите дописи од страна на МОН во училиштата, истите веќе почнуваат да реализираат вакви активности (најчесто во форма на базари за празници, продажни саеми, прослави и сл.). Во оваа насока, можат да се реализираат заеднички активности насочени кон подобрување на почетното описменување на децата, да организираат ваква работилница вклучувајќи ги и децата и останатите родители и наставници итн.

Со читање до лидерство

Сесија 2

Чекор по чекор до добра сликовница

Цел

Да се претстават елементите кои треба да ги содржи секоја сликовница како и основните правила кои треба да ги следиме при изработка на текстот и илустрациите во сликовницата.

Чекори	Времетраење
1. Презентација	30'
3. Резиме на сесијата	10'
Вкупно времетраење:	40'

Ресурси

- Лап-топ, проектор, флип чарт
- Работен лист за учесници - „Чекор по чекор до добра сликовница“ (чек-листа)

Со читање до лидерство

1. Презентација:

30 минути

Обучувачот ги запознава учесниците со принципите кои треба да се следат при изработка на текстот и илустрациите во една сликовница. Запознавањето со принципите и елементите на сликовницата оди постапно, чекор по чекор, а обучувачот додека усно ги презентира треба и соодветно да ги менува слајдовите од презентацијата.

Што е сликовница?

Сликовницата претставува веќе добро развиена форма на уметност за деца и членови на нивните семејства. Уште од појавата на првата сликовница во 18-от век, таа еволуира од обична забава или приказна со поучен крај, па сè до комплексна и интерактивна уметност која веќе има точно поставена структура и елементи кои треба да ги содржи. Секоја сликовница претставува спој од текст и илустрации кои се во тесна врска и меѓусебно се дополнуваат и дообјаснуваат. Сликовницата треба да го постигне истиот ефект како поезијата - да долови различни чувства, расположение и атмосфера преку внимателно одбрани зборови и илустрации. Првичната цел на сликовницата не е да подучува, иако тоа многу често се случува. Таа сепак треба да раскаже интересна приказна која ќе го примаме читателот (детето) да влезе во светот на книгата.

Зошто да правиме сликовници со и за нашите деца?

Иако сликовниците можеме да ги купиме или позајмиме, сепак постојат повеќе причини зошто (на едноставен начин) можеме да изработиме сопствени сликовници, вклучувајќи ги децата во тој процес:

- ќе направиме сликовница на тема и цел „по наша мерка“ бидејќи не секогаш можеме да најдеме во книжарница или библиотека сликовница за темата за која сакаме да читаме или разговараме со нашето дете. Темите можат да бидат најразлични: разни земји и култури, наука, па сè до чувствителни теми за разговор со детето како на пример преселба, губење на член од семејството, справување со насилници во училиштето итн.
- ќе поминеме време со нашето дете што придонесува за создавање квалитетни социо-емоционални врски меѓу децата и возрасните
- ја развиваме креативноста кај себе и нашето дете
- ги развиваме јазичните и ликовните вештини кај детето

1) Елементи и принципи на добра сликовница за кои треба да размислиме и одлучиме пред да се започне со изработка на сликовницата:

- **Тема на сликовницата**

Со читање до лидерство

Пред да се почне со изработка на сликовницата, треба добро да се размисли за темата на истата. Кога ја бирате темата, треба да ги имате предвид следните работи:

- **интересите на детето** со кое ја правиме и ќе ја читаме сликовницата Секогаш треба да ги имате предвид интересите и желбите на детето кога ќе бирате на која тема ќе биде сликовницата. На пример, ако детето покажува интерес за некој спорт или наука, треба да направиме сликовница на таа тема. Пожелно е да го вклучиме детето уште во оваа фаза и да го прашаме на која тема сака да правиме сликовница. Темата треба да е и позната и блиска на детето и да е соодветна на возраста и нивото на развој. На овој начин ќе бидеме сигурни дека детето ќе покаже поголем интерес да се вклучи во изработката на сликовницата и да ја чита (и препрочитува) истата.

- **целта која сакаме да ја постигнеме** со сликовницата Треба да размислиме за која тема или област би сакале повеќе да читаме и разговараме со детето. На пример, доколку сакаме да учиме со детето за животни, да поразговараме за некое чувство (на пр. љубомора, тага, итн.), да научиме повеќе за различни земји или култури, да интегрираме математички операции или загатки во текстот - сето тоа можеме да го искористиме како појдовна точка во изборот на темата. Тоа што сами ќе изработиме сликовница на тема која е од наш интерес е одлична можност да го надминеме ограничениот избор на теми во детската литература достапни на нашиот пазар.

- **Приказна во сликовницата**

Потребно е приказната да биде доволно возбудлива за да го задржи вниманието на детето кое со нетрпение ќе чека да ја заврти секоја наредна страница. При разработување на приказната, потребно е да се придржуваме на основните принципи на раскажување:

- **вовед:** претставување на главниот лик, негови карактеристики и интереси, местото/ средината во која се одвива дејството

- **заплет:** претставување на останати ликови (доколку има) и претставување на предизвикот на главниот јунак

- **расплет и крај:** интересен пресврт во приказната, необичен и неочекуван крај кој отвора прашања за дискусија со детето

Кога ќе ја осмислуваме нарацијата, потребно е да одлучиме и за перспективата од која се раскажува: дали раскажува наратор (трето лице), дали приказната е раскажана од гледна точка на некој од ликовите во приказната, дали и колку ќе користиме директен говор, дијалог итн.

Со читање до лидерство

Што се однесува до должината на текстот, во издаваштвото на детска литература на светско ниво (податоци од англиско говорно подрачје во Велика Британија и САД) максимална должина на текстот во сликовниците е од 300-500 зборови (3-5 страници отчуван текст во полна страна) распоредени по страниците на целата сликовница. Се разбира, должината на текстот треба да биде помала доколку подготвуваме сликовница за помали деца, деца кои сè уште не знаат да читаат. Препорачливо е најпрво да го осмислиме и напишеме текстот на страна, па потоа да го пишуваме во сликовницата - **најдобро е и детето да го вклучиме во тој процес на осмислување и пишување**. Предлози како да ги поставиме илустрациите и текстот на страниците од сликовницата:

илустрација на цела страница	текст (на дел од страницата)
------------------------------	------------------------------

илустрација	текст
текст	илустрација

- **Јазик и речник**

Јазикот треба да е соодветен на возраста и нивото на писменост на детето. Речениците треба да се кратки и јасни. Препорачливо е да се воведуваат „нови“ зборови кои детето до тогаш ги нема сретнато, па ова ќе биде добра прилика да се збогатува неговиот вокабулар.

Големината на буквите, исто така, треба да биде соодветна на возраста и нивото на писменост на детето. Колку е помало детето - толку поголеми треба да бидат буквите во текстот. Колку е поголемо детето - толку помали треба да бидат буквите, а должината на речениците и текстот да расте.

Текстот во сликовницата треба да звучи пријатно кога ќе се чита на глас. Треба да се има предвид употреба на рима, ритам, повторување на одредени зборови, ономотопеја (имитирање на звуци од природата).

- **Ликови во приказната**

Најчесто, приказните во омилените детски книги и сликовници се базираат на еден главен лик и неколку споредни. Главниот лик може, но и не мора да е човечка фигура, тоа може да е и животно, инсект, вонземјанин, плишано мече итн. Важно е да го „изградиме“ карактерот на главниот лик со тоа што јасно ќе го претставиме неговиот изглед, неговите интереси и предизвици во приказната. Тоа придонесува децата да се соживуваат или поистоветуваат со главниот јунак, а со тоа и да се задржи нивниот интерес низ приказната. Доколку изградите доволно интересен главен лик, може истиот да го користите за да изработите серија сликовници каде ликот ќе се појавува во различни епизоди.

Со читање до лидерство

Совет: Препорачливо е да се смисли интересно име на главниот јунак, кое ќе биде лесно за памтење, а најчесто најголем успех имаат имиња кои се резултат на игра со зборови и/или рима, на пример: Зоки Поки, Бујари на сафари итн.

- Потребни материјали за изработка

Можеби од тука треба да тргнеме, најпрво да видиме со кои материјали располагаме во училницата и/или домот. Основни материјали: хартија (бела и/или во боја), ножички, лепак, боички/ молив. Сè останато се прилагодува според желбите и можностите. Предлог материјали: може да се користат стари весници и списанија од кои ќе се сечат одредени букви, зборови или илустрации и ќе се користат во сликовницата, волница или други дебели конци со кои ќе ги поврзуваме страниците од книгата, монистра или разни декоративни налепници за илустрирање итн. Важно е материјалите кои се користат да се безбедни за децата: нетоксични бои и лепаци, без бодликави и остри материјали и рабови итн.

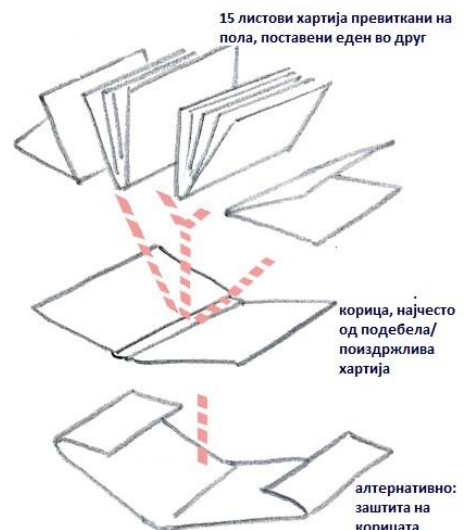
2) Реализација на осмисленото

- Формат на сликовницата

Димензија: Сливковниците можат да бидат со многу мала димензија (џебен формат) до џиновски сликовници со висина од повеќе од 1 метар. Изборот е наш, треба да имаме предвид дека децата сами треба да можат да ја држат сликовницата и да ги вртат страниците - значи да не биде преголема и претешка.

Пагинација (број на страници):

Во издаваштвото на детска литература, сликовниците најчесто имаат 32 страници, од практични причини за полесно поврзување и повез. Така, може да се направи сликовница од 32 страници со тоа што ќе се превиткаат 16 листови хартија, ставени еден во друг, каде надворешниот лист ќе служи како предна и задна корица. За почеток, може да се започне со сликовници со помал број страници, па понатаму тој број да се зголемува и да се прават посложени и подолги приказни.

Форма: Најчеста форма на сликовниците е квадратна или правоаголна. Но, може да биде и во други необични форми: тродимензионална, да се отвора во форма на хармоника, овална форма, кружна, во форма на некое животно, предмет итн.

Со читање до лидерство

хармоника

лепеза

тродимензионална

- **Дизајн и илустрација**

Илустрациите се битен дел од приказната на една сликовница. Тие го надополнуваат текстот, ја креираат атмосферата и ја дообјаснуваат средината во која се одвива приказната. Илустрацијата не треба само да го парафразира текстот во целост, туку треба да го надополнува или да открива само мал дел од истиот.

Не мора да бидеме многу талентирани за илустрирање/ ликовен дизајн за да може да направиме успешни илустрации. Напротив, треба добро да ги испланираме илустрациите во согласност со нашите можности и доколку треба, да одбереме илустрации кои можат да се претстават на поедноставен начин. Препорачливо е да го вклучиме детето во изработката на илустрациите бидејќи тоа придонесува за развој на неговата креативност, ситна моторика, ликовни вештини и критериуми за естетика. Поголем предизвик за изработка на илустрациите е ако често и значително се менуваат сцените во кои се одвива приказната - тогаш и илустрацијата ќе треба да биде доста различна на секоја страница од сликовницата.

Илустрациите, освен со цртање со молив или различни боици може да ги правиме и со комбинација на една или повеќе техники, како на пример: колаж од хартија, ткаенини, фотографии, пластични елементи итн.

Со читање до лидерство

Предлог: Предложете му на детето да го илустрирате телото на главниот лик во приказната или одредени предмети исклучиво користејќи геометриски форми. На тој начин ќе постигнете лесен начин за илустрација, а детето ќе ги зајакнува математичките вештини.

Насловна и задна страница

Препорачливо е изработката на корицата (предна и задна страна од сликовницата) да се остави за на крај. На тој начин ќе можеме да ја искористиме највпечатливата илустрација или елемент од сликовницата внатре и истиот во целост или дел од него да го искористиме и да го пресликаме и на насловната страна.

Елементи кои треба да ги содржи насловната страница: илустрација која ќе зафаќа најголем дел од страницата, наслов на сликовницата и име на авторот.

Елементи кои може да ги содржи задната страница: илустрација со мала димензија, кратко сиже на приказната, кратка биографија на авторот, датум на изработка итн.

Пожелно е предната и задната страница да се изработат од подебел материјал (картон) заради поголема издржливост.

Во 2-3 реченици обучувачот ја резимира сесијата и им кажува на учесниците дека имаат 15 минути кафе пауза, а дека следната сесија ќе биде фокусирана на практична изработка сликовници. Ги замолува да се придржуваат до дневниот ред.

За време на паузата, обучувачот ги става на масите сите потрошни материјали кои ќе им бидат достапни како избор на учесниците за изработка на сликовници за време на денешната сесија. На секоја група/маса треба да има избор од истите материјали (хартија, волница, ленти итн.) и алат за работа (ножички, линеар, лепак, итн.)

Со читање до лидерство

Сесија 3

Изработка на сликовници со математички теми

Цел

Учесниците во групи да осмислат и изработат сликовници, следејќи ги претставените елементи и принципи на добра сликовница.

Чекори	Времетраење
1. Вовед	5'
2. Работа во групи	75'
3. Презентација и резиме на сесијата	10'
Вкупно времетраење:	90'

Ресурси

- Лап-топ, проектор
- Материјали за изработка на сликовници

Со читање до лидерство

1. Вовед:

5 минути

Обучувачот ги дели учесниците во групи од по 4-6 учесници во зависност од вкупниот број учесници (препорачливо во секоја група да бидат измешани наставници и родители за да соработуваат). Обучувачот ги запознава учесниците со правилата на активноста:

Правила на активноста:

- Учесниците ги користат заедничките материјали кои им се на располагање и кои обучувачот им ги набројува и покажува каде стојат (хартија во боја и бела, лепак, ножички, дупчалки, фломастери, украсни лепенки)
- Учесниците треба да изработат сликовница од минимум 6 страници, комбинација од текст и илустрации
- Форматот на сликовницата е по избор на групата
- Во рамки на групата, учесниците можат да си поделат различни улоги (двајца да ја осмислуваат приказната, а другите двајца форматот на сликовницата, еден да ги прави илустрациите итн.)
- Вкупно 75 минути (за осмислување на текстот и илустрациите и за реализација) и 10 минути за презентирање на сработеното
- Ливчето „Чекор по чекор до добра сликовница“ кое на учесниците им беше поделено на крајот од претходната сесија можат да го користат како потсетник

Предлог математички теми за сликовници:

Приказната и илустрациите во сликовниците кои ќе се изработуваат на работилницата, треба да се однесуваат на математичка тема, концепт или операции кои се дел од наставната програма на учениците во почетните одделенија. Претставувајќи ги тие математички концепти и операции преку сликовница/ приказна, на креативен и иновативен начин со децата може интегрирано да се подучува и читање, пишување и математика. Некои од математичките теми кои можат да се опфатат во сликовница се:

- Претставување на броевите преку илустрации
- Ликовите во сликовницата во текот на дејството треба да бројат, собираат, одземаат, множат или делат
- Претставување на ликови и елементи преку геометриски фигури

Учесниците можат да предложат уште математички теми кои можат да бидат претставени во сликовница.

Со читање до лидерство

2. Работа во групи

75 минути

Обучувачот им дава време за осмислување и изработка на сликовниците од 75 минути. За време на работата по групи, обучувачот постојано се движи низ групите за да провери дали е потребна поддршка, а доколку е потребно, обучувачот ги пушта уште еднаш слајдовите од презентацијата кои се однесуваат на елементите и чекорите во изработка на сликовници. На 20 и на 10 минути пред истекот на времето од предвидените 75 минути за работа ги потсетува уште колку време имаат останато за подготовка на сликовницата.

3. Презентација и резиме на сесијата:

10 минути

Откако ќе истечат 75-те минути, претставник од секоја од групите го презентира сработеното. При презентирањето на секоја група, останатите групи сугерираат, додаваат и го надополнуваат презентираното во смисла: може уште ова, ова...

Обучувачот им кажува на учесниците дека можат нивните изработени сликовници да ги задржат за себе/своите деца или да ги предадат на обучувачот кој ќе ги достави до проектот. Сите сликовници изработени за време на работилницата, обучувачот треба уредно да ги фотографира и да ги испрати до проектот заедно со извештајот од работилниците.

Во 2-3 реченици обучувачот ја резимира сесијата и им кажува на учесниците дека следната сесија ќе биде фокусирана на *совети за читање со детето*.

Со читање до лидерство

Сесија 4

Совети за читање со детето

Цел

Учесниците се запознаваат со важноста на читањето со детето од најмала возраст и со основни совети и техники кои треба да ги користат додека читаат заедно со учениците/децата.

Чекори

Времетраење

1. Презентација и дискусија

20'

Вкупно времетраење:

20'

Ресурси

- Лаптоп презентација и флипчарт
- Ливче за учесници: Зошто и како да читаме со децата

Со читање до лидерство

1. Презентација и дискусија:

20 минути

Обучувачот накратко ги запознава со важноста и придобивките од заедничкото читање со децата од страна на наставниците, родителите и останатите членови од семејството.

Зошто е важно да се чита со децата?

Постојат многу причини поради кои треба да се развива љубов кон книгата и да се создава навика за читање уште во раната возраст на децата. Книгата го поттикнува развојот на интелигенцијата, го поврзува говорниот и пишаниот јазик, го збогатува речникот, ја продлабочува фантазијата и придонесува за развој на креативното мислење и усвојување на моралните вредности.

Повеќето возрасни сметаат дека читањето кај децата треба да почне со поаѓањето на училиште, но сепак тоа е процес кој започнува многу порано. Љубовта кон пишаниот збор треба да започне уште од најмала возраст, уште пред детето да почне да говори. Најновите истражувања од САД излегуваат со заклучоци дека детето треба да слушне од родителите 1000 приказни до пред да појде на училиште. **Препорачано време е минимум 15-20 минути на ден заедничко читање со детето.** Тој процес започнува од првата година од животот на детето, каде родителите читаат на глас приказни на своето дете. Како детето расте, почнува да говори и стекнува вештини за толкување на илустрациите, тоа полека се вклучува во заедничкото читање, а понатаму, со описменувањето, полека ја презема улогата на читач во заедничкото читање, со постојана поддршка и разговор со родителите.

Како да читаме со децата?

Генерациите кои растат со технологијата, изложени се на широка употреба на компјутерите, учат интуитивно и нереално, а основа на нивното учење не им е, како на претходните генерации, читањето. Дали детето ќе ја засака книгата или не, зависи од многу фактори. Ако знаеме ние возрасните на прав начин да им го овозможиме тоа, ќе успееме во нашата цел. Еве неколку начини како тоа да го направиме:

- **Одберете соодветна сликовница или книга**

Од изборот зависи дали детето ќе ја засака книгата или не. На малите деца им треба книга која ќе им го привлече вниманието и која ќе може со леснотија да ја држи во рака. Тврди корици, живи бои, звучни сликовници, со многу апликации, кратки текстови. Како детето расте и се описменува, сликовниците треба да содржат повеќе текст, а повторно темата мора да е од интерес на детето. Сливовница со прелесен текст може да е здодевна, а со претежок текст може кај детето да делува демотивирачки.

Со читање до лидерство

- **Создадете „ритуал на читање“**

Водете сметка читањето да стане дел од вашето секојдневие. **Препорачано време е минимум 15 минути на ден заедничко читање со детето.** Најдобро време за читање е во вечерните часови, кога детето има потреба за помирни активности. Одберете тивко и удобно место. Препорачливо е прегратка и физички контакт за охрабрување и емоционално поврзување со вашето дете за време на читањето.

- **Трпението е клучно**

Не брзајте во читањето. Правете паузи меѓу страниците доколку детето треба да се одмори или доколку има некои прашања. Додека читате вие, прилагодете ја брзината според возраста и нивото на развој на детето. Додека чита детето, почекајте го и помогнете му доколку има потешкотии да прочита некој збор. **Позитивен и охрабрувачки однос позитивно влијае на мотивацијата и самодовербата на детето кое учи да чита.**

- **Драматизација за време на читањето**

Без срам уживајте во текстот, користете различни гласови и интонација за различни ликови од текстот, имитирајте звуци од дејствието и внесувајте се во содржината. Тоа ќе го задржи интересот на детето за приказната.

- **Јас ти читам тебе, ти ми читаш мене**

Договорете се со детето наизменично да си читате иста или различни приказни.

- **Разговарајте за прочитаното**

Поттикнувајте го детето да ви го прераскаже она што го слушало или прочитало, така ја развивате комуникацијата и концентрацијата. Објаснувајте му ги непознатите и нови зборови. Поставувајте отворени прашања од типот: зошто се случи тоа, што мислиш дека ќе се случи понатаму, што би направил ти да си на место на главниот јунак итн. Со тоа развивате критичко мислење и емоционални вештини кај детето.

- **Водете сметка за течноста на читање кај детето**

Течноста и точноста при читањето се директно поврзани со тоа колку детето го разбира текстот што го чита. Колку повеќе детето вежба да чита, течноста и точноста се зголемуваат, а тоа придонесува за поголемо разбирање на она што е прочитано. Нека ви биде предизвик одредена приказна да ја прочита за што пократко време - но, тоа нека биде во вид на игра. Немојте да вршите директен притисок врз детето поставувајќи му временски ограничувања.

- **Бидете пример за своето дете**

Често читајте и вие. Децата треба да ве гледаат со книга во рака за да бидете позитивен пример за нив.

Со читање до лидерство

- **Вие во библиотека и библиотеката кај вас**

Зачленете се и посетувајте библиотека. Создадете и збогатувајте ја вашата библиотека дома, која ќе има избор на детска литература и ќе биде на дофат на детето.

- **Книга - најубав подарок**

Подарувајте често книги, на своето дете, но и тоа на други.

- **Со сила ништо не се постигнува**

Ако детето не сака да чита во моментот, оставете го. Обидете се повторно следниот ден.

За време на презентацијата и по истата, обучувачот ги охрабрува учесниците да додаваат дополнителни идеи за читање со децата.

Обучувачот накратко ги запознава учесниците со сликовниците во печатена и аудио-дигитална форма кои ги подготвува проектот и ги охрабрува да ги користат со децата, заедно со прирачникот со активности. Исто така, им предлага да ги користат приказните во дадените сликовници како појдовна точка да направат нови сликовници кои всушност ќе нудат различен крај од сликовниците од проектот, ќе бидат продолжение/ нова епизода на сликовниците од проектот итн.

Обучувачот ги поканува учесниците да ја користат електронската библиотека на официјалната интернет страница на Фондацијата „Чекор по чекор“: www.stepbystep.org.mk каде освен сликовници во електронска форма има и прирачници за наставници и родители, збирки со подготовки за час користејќи ги сликовниците подготвени од проектот, како и најнова збирка позитивни практики за рана јазична и математичка писменост подготвени од наставници, родители, педагози, психолози, библиотекарите, студенти итн. Обучувачот, исто така, ги известува и поканува учесниците да се вклучат во Facebook кампањата за здрави читачки навики која проектот ќе ја спроведува на Facebook официјалните страници на USAID Macedonia и Фондација „Чекор по чекор“, каде во рамки на кампањата ќе има отворен повик за секој кој јавно ќе сподели фотографија како чита/ изработува сликовница со своето дете, ќе добие сликовница од страна на Проектот на УСАИД „Со читање до лидерство“. Кампањата ќе трае од 1-25 декември 2016 година.

На крајот од сесијата, обучувачот на сите учесници им дели по една копија од листовото „Зошто и како да читаме со децата“ со советите кои беа презентирани за време на оваа сесија, во 2-3 реченици ја резимира сесијата и го најавува крајот на работилницата.

Со читање до лидерство

Сесија 5 - Заклучок и евалуација (10 минути)

Обучувачот во 2-3 реченици споделува со учесниците што тој/таа научиле од денешната средба, што научиле за својот процес на учење и размислување и што ќе биде нивниот следен чекор.

Секој учесник добива по едно мало самолепливо ливче (стикер) на кој ќе напише како од денес како родител или како наставник ќе соработува со своето дете или ученик кога е во прашање изработката на сликовници/ материјали за читање и заедничкото читање, го лепи на флипчарт со наслов ВЕТУВАМ и кажува по еден збор за работилницата.

На самиот крај, обучувачот им го дели формуларот за евалуација, им објаснува дека тоа е различна алатка од таа претходно бидејќи се однесува на добивањето повратна информација за него/неа како обучувач/обучувач и за организаторите на обуката.

Евалуацијата се пополнува анонимно и му се предава на обучувачот.

Обучувачот ја завршува обуката благодарудувајќи им се на присутните за активното учество и особено на училиштето домаќин при што посебно го поздравува директорот/одговорниот од персоналот за организацијата на обуката.